

Høringsinnspill om Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme*

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) skal styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten, som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. MBL skal styrke og verne de publisistiske verdier som representeres av Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.

MBL skal bidra til at et mangfold av økonomisk sunne medier kan fungere som det åpne samfunns arena for fri informasjon, samfunnskritikk og debatt.

MBL representerer ca. 325 medlemsbedrifter med ca. 10.000 ansatte: ca. 210 mediehus, herunder 190 aviser hvorav 170 er lokalaviser. Andre mediehus er kommersiell allmennkringkasting, magasiner og lokal-tv.

Redaktørstyrte medier: Demokratiets infrastruktur og tillit

I møte med det nye trusselbildet er redaktørstyrte medier viktigere enn noen gang. Det gjelder også i kampen mot radikaliserings og ekstremisme, noe meldingen kunne beskrevet tydeligere.

Departementet skriver at «Spredning av misledende og feilaktig informasjon kan bidra til å svekke tilliten i det norske samfunnet.»¹ Det er åpenbart riktig, og redaktørstyrte medier bidrar til å styrke tilliten gjennom å gi kvalitetssikret og korrekt nyhetsinformasjon, og legge til rette for en god samfunnsdebatt. De er felles leirbål, og bidrar til å holde samfunnet sammen.

Da Ekstremismekommisjonen la frem sin utredning i fjor påpekte MBL i en felles uttalelse med Norske Presseforbund og Norsk Journalistlag bl.a. at vi trenger en kraftfull mediepolitikk som sikrer et mangfold av redaktørstyrte, journalistiske medier. Dette perspektivet mangler i meldingen.

Det er påfallende at departementet – når det gjelder redaktørstyrte medier – i en omfattende liste med tiltak nøyer seg med kort å vise til en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon, som skal legges frem i løpet av våren.²

Riktignok påpekes flere steder at redaktørstyrte mediers rolle er viktig, men uten å nevne betydningen av gode rammevilkår. Her var Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen* fra Justis- og beredskapsdepartementet tydelig:

«Uavhengige redaktørstyrte medier er grunnleggende i et demokrati. Redaktørstyrte medier bidrar til en opplyst og engasjert befolkning som tar del i samfunnet rundt seg. Gjennom sin «vaktbikkjefunksjon» sørger mediene for at myndighetene blir stilt til ansvar for sine beslutninger. Det er vesentlig for å bygge tillit til institusjoner og myndigheter. Det er viktig å sikre gode rammevilkår for redaktørstyrte medier.»

Mediene binder lokalsamfunn og folk sammen, samtidig som de holder privat og offentlig makt til ansvar. Dette bidrar til at befolkningen har tillit til myndigheter og hverandre. I andre land, som f.eks. USA, hvor mediemangfoldet er svekket, ser vi tydelig hvordan dette bidrar til å svekke tillit og til økende polarisering, radikaliserings og ekstremisme.

Demokratiske ferdigheter krever både kunnskap og evne til å se saker fra flere sider. Redaktørstyrte medier bidrar til det. De holder folk informert, sikrer et velfungerende demokrati basert på tillit, og gir motstandsdyktighet mot desinformasjon og påvirkningsoperasjoner. Høy bruk av redaktørstyrte medier blant befolkningen bidrar derfor til å forebygge radikaliserings og ekstremisme.

¹ Side 55

² 1.3

Mediemangfoldet er under press

Norge har et godt utgangspunkt, men mediemangfoldet er under press. Selv om norske redaktørstyrte medier er verdensledende i digitalisering av innhold og forretningsmodell, har de ikke, med få unntak, fått etablert en bærekraftig, heldigital forretningsmodell. Yngre mediebrukere er de som i minst grad bruker redaktørstyrte medier.

Det er avgjørende at mediepolitikken styrkes fremover, hvor det viktigste tiltaket er at momsfritleket igjen gjøres plattformnøytralt slik at de redaktørstyrte nyhetsmediene uten hindringer kan drive utvikling og lage produkter som møter særlig yngre brukeres forventninger og krav til formater og presentasjon.

Innsyn og åpenhet

Meldingen peker på at «Radikaliseringsprosesser og antidemokratiske strømninger og bevegelser henger gjerne sammen med lav tillit og mistillit til myndigheter, medier og medmennesker.»³ Medienes innsyn og kritiske søkelys er helt nødvendig for at befolkningen skal ha tillit til myndighetene og hverandre. Erfaringene fra koronapandemien viser dette. Økt åpenhet styrker tilliten, bygger motstandskraft og forebygger ekstremisme. Innsatsen for å sikre økt offentlighet og åpenhet må intensiveres.

Digital Services Act (DSA)

Mange, særlig unge, eksponeres for ulovlig innhold som spres på sosiale medier. DSA, som regulerer internettbaserte formidlingstjenester og plattformers plikter, er sentral for å kunne fjerne ulovlig innhold. DSA skal innlemmes i norsk lov. Forordningen er også av vesentlig betydning for norske mediers forhold til de globale plattformene, og vi vil understreke viktigheten av en rask implementering.

Vi ber komiteen fremheve

I kampen mot desinformasjon, falske nyheter, ekstremisme og radikalisering, og for mer trygghet, må vi ruste opp den demokratiske infrastrukturen i samfunnet. I dette ligger det tiltaket som alle relevante kommisjoner de siste årene trekker fram som et av de viktigste – og som vi vet har effekt: å tilrettelegge enda bedre for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier.

Vi ber derfor komiteen fremheve følgende i innstillingen:

1. Redaktørstyrte medier er avgjørende for at befolkningen får nødvendig faglig fundert, kritisk og uavhengig informasjon, som skaper forståelse, bygger tillit og bidrar til å motvirke radikalisering og ekstremisme.
2. Det er viktig å sikre gode rammevilkår for redaktørstyrte medier, og det må føres en fremtidsrettet og styrket mediepolitikk som sikrer mediemangfold og stimulerer til høy bruk av redaktørstyrte medier.
3. Medienes innsyn og søkelys er helt nødvendig for at befolkningen skal ha tillit til myndighetene. Økt åpenhet styrker tilliten, bygger motstandskraft og forebygger radikalisering og ekstremisme. Innsatsen for å sikre økt offentlighet og åpenhet må intensiveres.

08.04.2025

³ 6.1.1 Tillit til politiske institusjoner og prosesser